

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Правознавство
методичні рекомендації до
виконання індивідуального
домашнього завдання

Розглянуто на
засіданні кафедри
історії і права,
протокол №11
від 22.04.2008 р.

Затверджено на засіданні
навчально-видавничої ради,
протокол №4
від 19.05.2008 р.

Донецьк 2008

УДК 34 (076.5)

Правознавство. Методичні рекомендації до виконання індивідуального домашнього завдання. – Донецьк: ДонНТУ, 2008 – 39с.

Методичні рекомендації складено відповідно до програми з дисципліни “Правознавство” для студентів вищих навчальних закладів. Посібник містить варіанти індивідуального домашнього завдання, а також методичні рекомендації щодо його виконання і вимоги до оформлення роботи.

Автор: Петрова Н. М.

Рецензенти: Пешкова Л. В. – кандидат історичних наук, доцент
Ступак І. О. – кандидат історичних наук, доцент.

Відповідальний за випуск: проф. Саржан А. О.

ВСТУП.

Метою вивчення навчальної дисципліни „Правознавство” є засвоєння студентами основ теоретичних положень і понять правознавства, розуміння ними Конституції України та чинного законодавства, закономірностей побудови правової держави і громадянського суспільства, формування в них високої правової свідомості і правової культури, вміння застосовувати отримані знання у повсякденному житті, грамотно оцінювати юридичні факти, застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності.

При скороченні аудиторного навантаження значно підвищується значення самостійної роботи студентів. Однією з форм самостійної роботи студентів є виконання ними індивідуального домашнього завдання з курсу „Правознавство”.

У пропонованому посібнику надані варіанти індивідуального домашнього завдання і рекомендована література, а також методичні вказівки щодо його виконання і вимоги до оформлення роботи. При складанні варіантів завдань були використані дидактичні матеріали, що опубліковані у посібниках :Цивільне та сімейне право України (навчально-методичний матеріал для платного відділення): Донецький інститут внутрішніх справ – Донецьк, 1998.– 190 с.; Наровлянський О.Д. Дидактичні матеріали з основ правознавства.– К., 1999.– 160 с., Практикум по трудовому праву. Учебное пособие. – М., 1996. – 245 с.; Трудове право України. Практикум. /Чанишева Г. І., Болотіна Н. Б. та ін. – К.: 1999. – 288с.; Трудовое право Украины. Матеріали Верховного Суду України, публікації періодичних видань.

Методичні рекомендації щодо виконання індивідуального домашнього завдання

У посібнику вміщено 25 варіантів індивідуального домашнього завдання. Кожний варіант складається з 5 однотипових завдань.

Завдання №1 – теоретичне питання, що потребує від студентів розгорнутої відповіді. Виконуючи це завдання студенти повинні виявити знання основних положень теорії держави та права, чинної Конституції і законодавства України, показати вміння аналізувати, узагальнювати отримані знання, робити висновки. Викладаючи питання необхідно робити посилання на вивчені нормативно-правові акти та навчальну і наукову літературу.

Завдання №2 – полягає у необхідності дати визначення правових термінів і правових явищ, назвати їх ознаки, особливості тощо. Виконання цього завдання стане нагодою для студентів звернути увагу на окремі правові терміни і явища, замислитися над їх природою, навчитися чітко формулювати та висловлювати думки.

Завдання №3 являє собою запропоновану таблицю, в якій необхідно заповнити пропущені графи, порівнюючи правові явища, або визначаючи їх характерні ознаки.

Завдання №4 складається з трьох „юридичних задач” – різноманітних життєвих ситуацій, яким слід дати правовий аналіз і пояснити як вони можуть бути врегульовані відповідно чинного законодавства. Задачі стосуються різних галузей права – трудового, цивільного, адміністративного тощо. Виконання цього завдання дозволить студентам застосувати отримані знання на практиці. При розгляді будь-якої життєвої ситуації студентам треба додержуватися певного алгоритму. Насамперед, необхідно з’ясувати фактичні обставини справи. Слід встановити на-

явність певної юридичної ситуації, визначити вид правовідносин, їх суб'єктів, об'єкти, суб'єктивні права та юридичні обов'язки, що виникли в наведених обставинах. Необхідно визначити до якої галузі права належить наведена життєва ситуація і якими юридичними актами вона може бути врегульована і, нарешті, вирішати справу по суті. Відповідь повинна бути обґрунтованою, враховувати всі обставини справи з посиланнями на нормативно-правові акти на підставі яких вирішується справа.

Завдання №5 містить два тести. Більшість тестів передбачає необхідність обрати правильну відповідь з наведених варіантів. Правильною може бути як одна так і декілька відповідей. В деяких тестах слід встановити пропущені слова, цифри, або продовжити початий перелік.

Перед виконанням індивідуального домашнього завдання студентам необхідно опрацювати навчальну літературу та нормативно-правові акти, що рекомендовані кафедрою. Номера рекомендованих примірників вказані у дужках після кожного варіанту, а повний перелік літератури вміщено наприкінці посібника.

Вимоги до оформлення індивідуального домашнього завдання.

1.Індивідуальне домашнє завдання виконується в учнівському зошиті обсягом не більше 12 аркушів.

2.Варіант індивідуального домашнього завдання студент обирає відповідно свого порядкового номера в журналі обліку студентів академічної групи.

3.Завдання має бути виконане студентом власноруч, самостійно.

4.Важливою вимогою є вивчення студентом Конституції України й інших рекомендованих кафедрою нормативно-правових актів і навчальної літератури та вміння їх коментувати і застосовувати для вирішення життєвих ситуацій.

5.Всі сторінки в зошиті повинні бути пронумеровані. На першій сторінці вказується номер варіанту домашнього завдання та його зміст.

6.Відповідь на кожне завдання повинна бути позначена відповідним порядковим номером та заголовком.

7.В тексті мають бути посилання на літературу, якою користувався студент, виконуючи завдання. Посилання надаються у квадратних дужках, наприклад: [1, с.15], де перша цифра – це порядковий номер джерела у списку використаної літератури, а друга – номер сторінки.

8.Наприкінці роботи вказується перелік використаної літератури, складений у алфавітному порядку відповідно бібліографічних правил. Зразком оформлення переліку використаної літератури може служити список рекомендованої літератури, що міститься у даному посібнику.

9.Студент позначає дату виконання роботи та ставить особистий підпис.

10.Індивідуальне домашнє завдання треба здати на перевірку викладачеві напередодні першого модульного контролю.

11.Студент отримує позитивну оцінку в разі надання правильних і обґрунтованих відповідей на всі завдання і дотримання вимог до виконання індивідуального домашнього завдання. Якщо оцінка незадовільна, треба доопрацювати завдання з урахуванням зауважень викладача.

12.Позитивна оцінка за виконання індивідуального домашнього завдання, є однією з умов для отримання заліку з дисципліни „Правознавство”.

Зразок оформлення титульного листа.

Міністерство освіти та науки України
Донецький Національний Технічний Університет

Кафедра історії і права

Індивідуальне домашнє завдання
з дисципліни „Правознавство”
варіант №1

Виконав ст. гр. ІУС 07а
Іванов С.Г.

Перевірів доц. кафедри
історії і права
Сидоров В.С.

Донецьк 2008

Варіант №1

1. З'ясувати історичні передумови прийняття конституції України.

2. Розглумачити зміст наступних понять і термінів:

адміністративна відповідальність, вина, шлюбний вік, необхідна оборона, приватна власність.

3. Порівняти скорочений та неповний робочий день за допомогою таблиці.

Питання для порівняння	Скорочений час	Неповний час
Кому надається?		
Обов'язковість надання		
Ступінь зменшення робочого часу		
Порядок оплати		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно – правові акти:

а) 20 травня 2007р. о 20 годині біля каси концертного залу громадянин намагався придбати білети поза чергою. Він голосно кричав, ображав громадян, які робили йому зауваження, штовхав їх, нецензурно висловлювався. На виклик громадян прибув сержант міліції. Він встановив, що порушувачем суспільного порядку є громадянин Свістунов. С.В., 1975 року народження, одружений, має двох дітей, працює електриком в Музичному театрі, його заробітна плата складає 500 грн., але документів при ньому не було.

Визначте вид правопорушення, що виникли в даній ситуації, їх суб'єкти, об'єкти.

Чи є в діях Свістунува. С.В. склад правопорушення, і його вид.

Який порядок розгляду цієї справи?

б) Громадянка Вершинська придбала на радіоринку у приватного підприємця телефон з функцією FM-радіо. У зв'язку з тим, що у продавця не було відповідного обладнання перевірити цю функцію не було можливості. Вдома вона виявила що в телефоні радіо нема. Вершинська звернулася до приватного підприємця, який рекомендував їй звернутися до сервісного центру. Там телефон прийняли на перевірку і повернули тільки через 2 місяці з записом у гарантійному талоні “зроблено перепрограмування”, але радіо-FM в телефоні знову не було. Знайомий радіолюбитель, подивившись телефон, зробив висновок “такої функції у телефоні взагалі нема”.

Які права громадянки було порушено? Як вирішити справу по суті. Дайте пораду Вершинській до яких нормативно-правових актів їй треба звернутися.

в) Ветрова працювала адміністратором готелю «Київ» і була звільнена 20 лютого 2002р. згідно з п.3 ст.40 КЗпП за систематичне порушення трудової дисципліни. В районному суді, куди Ветрова звернулася з позовом про поновлення на роботі, було встановлено: адміністратор Ветрова, працюючи в готелі, мала низку дисциплінарних стягнень (у вересні 1995р. – зауваження, у грудні 1996р. – догану, у червні 1998р. – сувору догану з попередженням, що в разі наступного порушення трудової дисципліни вона буде звільнена з роботи). Враховуючи ці обставини і при новому порушенні трудової дисципліни (10 лютого 2000р. Ветрова спізнилася

на роботу на 1 годину без поважних причин), директор готелю видав наказ про звільнення Ветрової з роботи за п.3 ст. 40 КЗпП України.

Чи є звільнення Ветрової законним?

Яке рішення повинен прийняти суд?

Який порядок звільнення працівників згідно з п.3 ст.40 КЗпП?

5. Дати відповідь на тести:

А. Вкажіть до якої з гілок влади належать названі органи:

- а) Верховна рада України;
- б) Конституційний Суд України;
- в) Президент України;
- г) Кабінет Міністрів України;
- д) Виконком Донецької міської ради депутатів.

Б. Оберіть з наведених найбільш точне визначення виборчої системи, яка використовується при виборах народних депутатів України:

- а) пропорційна;
- б) мажоритарна одномандатна;
- в) мажоритарна багатомандатна;
- г) мішана (пропорційна - мажоритарна).

Література

1, 2, 3, 4, 7, 8, 20, 22, 26

Варіант №2

1. Назвати нормативно – правові акти, що визначили незалежність України, розкрити їх історичне значення.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

адміністративне право, відкриття спадщини, держава, загальна декларація прав людини, шлюбний вік.

3. За допомогою таблиці порівняти колективний договір (угоду) та трудовий договір.

Питання для порівняння	Колективний договір (угода)	Трудовий договір
Рівень на якому укладається договір		
Сторони договору (угоди)		
Зміст договору (угоди)		
Форма договору (угоди)		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно – правові акти:

а) Відпрацювавши половину робочого дня, слюсар Соколов на прохання свого приятеля, який теж працював на цьому ж комбінаті, але в іншому цеху, пішов з ним спочатку на склад, щоб отримати необхідні деталі, а потім на робоче місце приятеля допомогти йому ремонтувати агрегат. На своє робоче місце в цей день він вже не повернувся. Наступного дня начальник цеху наказав Соколову да-

ти письмове пояснення про причини його відсутності на робочому місці протягом 4 годин. Соколов написав так, як все було. Через три дні на комбінаті був виданий наказ: «За відсутність на робочому місці без поважних причин протягом 4 годин слюсаря IV розряду Соколова звільнити згідно п.4 ст.40 КЗпП України за прогул».

Чи були законні підстави для видання такого наказу?

Який порядок звільнення працівників згідно п.4 ст.40 КЗпП України?

б) В районному суді розглядається справа про розлучення подружжя Стешенко, яке має двох дітей: сина 10р. і всиновлену дитину 3р., яка залишилася сиротою після загибелі сестри дружини Стешенко. За період шлюбу подружжя придбало 3-х кімнатну квартиру, побутову техніку, автомобіль. Чоловік згоден сплачувати аліменти на свого сина, але відмовляється робити це відносно всиновленої дитини. До того ж, він вважає, що автомобіль та квартира повинні залишитися йому тому, що були придбані за гроші зароблені ним, а жінка в період шлюбу не працювала.

Яким законодавством регулюються відносини між подружжям?

Який порядок розірвання шлюбу?

Яке рішення повинен прийняти суд у цій ситуації?

в) Борисов звернувся з позовом до Шувалова про визнання за ним права власності на житловий будинок і земельну ділянку. Він сказав, що будинок і присадибна земельна ділянка куплені ним у відповідача за 21500 доларів і він повністю з продавцем розрахувався, а останній від оформлення угоди відмовився і вимагає додаткової плати за плодове дерева і кущі.

Про які правовідносини йдеться? Який порядок укладання договору купівлі продажу нерухомості? Як необхідно вирішити справу?

5. Дати відповідь на тести:

А. Одним з видів юридичної відповідальності є...

- а) матеріальна;
- б) кримінальна;
- в) адміністративна;
- г) позбавлення волі;
- д) штраф.

Б. Визначте, за які із зазначених дій може наступити юридична відповідальність і її вид:

- а) викрадено коштовності з ювелірного магазину;
- б) учень не поступився місцем жінці похилого віку у автобусі;
- в) громадянин розпалив вогнище у лісі, та залишив його, внаслідок чого виникла лісова пожежа;
- г) нетверезий перехожий вчинив на вулиці бійку;
- д) лаборант заводу відмовився брати участь у профспілкових зборах;
- е) токар спізнився на роботу;

Література

1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 11, 23, 24, 26

Варіант №3

1. Довести, що статус Конституції України, її правове становище відповідає назві «Основний закон» держави.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

адміністративне правопорушення, відмова від спадщини, державна влада, договір про повну матеріальну відповідальність, шлюбний договір.

3. Порівняти порядок припинення шлюбу у разі визнання шлюбу недійсним та розлучення.

Питання для порівняння	Шлюб, що його визнано недійсним	Шлюб, що припинено розлученням
Підстави припинення шлюбу		
Хто приймає рішення?		
Наслідки припинення шлюбу		
Час, з якого припиняється шлюб		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно – правові акти:

а) Іваненко звернулася 10 лютого з письмовою заявою до адміністрації підприємства, де вона працювала рахівником, з проханням звільнити її з роботи за власним бажанням у зв'язку з тим, що на іншому підприємстві їй запропонували посаду бухгалтера. 25 березня того ж року адміністрація видала наказ про звільнення Іваненко за власним бажанням (ст.38 КЗпП). Іваненко звернулася із заявою про оскарження наказу у КТС (комісія з трудових спорів), вважаючи що адміністрація видала наказ про її звільнення з роботи незаконно.

Який порядок розірвання трудового договору згідно ст.38 КЗпП України?

Чи підлягає вимога Іваненко задоволенню?

б) Інспектор інспекції у справах неповнолітніх, виступаючи на зборах батьків 9-го класу, сказав, що учениця цього класу Хлипова веде аморальний спосіб життя, спілкується в сумнівних компаніях, веде співжиття за гроші як зі своїми однолітками, так і з іншими чоловіками, розпиває спиртні напої, була затримана в підвалі, де знаходився притон, неодноразово висловлювалась нецензурно на дискотечі. При цьому були наведені конкретні приклади. Мати Хлипової заявила, що це наклеп, і почала вимагати, щоб інспектор не тільки вибачився перед нею і дочкою, але й відшкодував заподіяну їй моральну шкоду. Перевіряючи наведені факти за позовом матері, суддя зробив запит матеріалів, які є в інспекції на неповнолітню Хлипову.

Дайте визначення честі і гідності. Як може бути вирішена справа? Норми якої галузі права слід врегулювати цю справу?

в) Громадянин Німеччини Рунге, працюючи за контрактом в Україні, перебував у фактичному шлюбі з Ольгою Ковальчук, внаслідок чого народився син. Після закінчення контракту Рунге вирішив повернутися на батьківщину і забрати з собою сина. Для цього він звернувся в державну адміністрацію м. Донецька з проханням про визнання його сина, 6 років, громадянином Німеччини, оскільки згідно законодавству цієї держави він автоматично стає її громадянином.

Назвіть нормативно-правові акти, що регулюють підстави набуття і втрати громадянства України. Як визначається громадянство дітей, народжених від батьків, які мають громадянство різних країн? В яких випадках такі діти набувають громадянство України? Який орган приймає рішення про прийняття громадянства України і вихід з нього? Чи будуть задоволені вимоги Рунге?

5. Дати відповіді на тести:

А. Як називається здатність особи мати права і обов'язки:

- а) правосуб'єктність;
- б) правоздатність;
- в) дієздатність;
- г) деліктоздатність;

Б. Які з наведених юридичних фактів належать до подій:

- а) стихійне лихо;
- б) вплив позовної давності;
- в) укладання договору;
- г) спадкування;
- д) народження дитини;

Література

4, 6, 8, 11, 18, 23, 24, 25, 26

Варіант №4

1. Визначити етапи конституційного процесу в Україні в 1991-1996 рр., як відбувається конституційний процес в сучасних умовах.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

адміністративне стягнення, відпустка, державна власність, закон, честь і гідність громадян.

3. Порівняти поняття «крайня необхідність» і «необхідна оборона»:

Ознаки	Необхідна оборона	Крайня необхідність
Джерело небезпеки, яка відвертається		
Кому завдається шкода		
Розмір шкоди		
Право застосування		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Чернявський 10 квітня був прийнятий на роботу строком на 3 місяці. 12 травня він звернувся із заявою про його звільнення за власним бажанням. Адміністрація відмовила йому, наполягаючи, щоб робітник відпрацював весь строк, на який був укладений трудовий договір.

16 травня Чернявський не вийшов на роботу і вимагав видати йому трудову книжку і провести розрахунок згідно поданої заяви.

Але адміністрація 18 травня видала наказ про звільнення Чернявського за прогул без поважних причин (п. 4 ст. 4 КЗпП України).

Треба з'ясувати правомірність поведінки сторін. Який порядок розірвання строкового трудового договору?

б) П'ять разів працівники швидкої допомоги відмовлялися виїхати по виклику до хворих. Таким чином, вони вимагали проведення референдуму з питання про вступ України до НАТО, а також вимагали підвищення заробітної плати і покращення умов праці.

Які конституційні права вони намагалися реалізувати? Який порядок і межі їх здійснення? Чи правомірні дії лікарів.

в) 14 квітня 2004 року Федін позичив у Мініна 300 гривень зі строком повернення до 1 червня 2004 року. У визначений термін Федін повернув лише 150 гривень, а через місяць ще 50 гривень і поїхав в іншу місцевість на постійне місце проживання, залишивши Мініну розписку з обіцянкою решту суми повернути не пізніше 1 серпня 2005 року.

Свою обіцянку він не виконав. У вересні 2005 року Мініну вдалось розшукати адресу боржника, і він звернувся з позовом до суду.

В судовому засіданні Федін позов визнав, але попросив Мініна дати йому відстрочку платні до 1 січня 2008 року. Мінін ладен дати згоду на відстрочку, але побоюється закінчення строку позовної давності. Що таке позовна давність.

Що можна поради́ти Мініну?

Вирішить питання у двох варіантах: коли Мінін дає згоду на відстрочку платні і коли він не дає згоди на відстрочку платні.

5. Дати відповідь на тести:

А. Єдиним джерелом влади в Україні є ...

- а) Верховна рада України;
- б) Президент України;
- в) Кабінет міністрів України;
- г) Народ України;
- д) Політичні партії України;
- е) Органи місцевого самоврядування.

Б. Визначте, що складає юридичний зміст правовідносин:

- а) об'єкт правовідносин;
- б) юридичні факти;
- в) суб'єктивне право;
- г) об'єктивне право;
- д) юридичний обов'язок;
- е) суб'єкт правовідносин.

Література:

4, 6, 8, 23, 24, 25, 26, 32.

Варіант №5

1. Які загальні засади існування Української держави закріплено в Конституції України?

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

адміністративні правовідносини, відчуження мана, державне управління, законність и правопорядок, штраф.

3. Відповідно до виборчого законодавства заповніть таблицю «можливі шляхи висунення кандидатів»; позначивши у відповідних графах «+» чи «-».

Шляхи висунення	Кандидати на посаду президента	Кандидати у народні депутати	Кандидати до органів місцевого самоврядування
Від партії			
Від громадської організації			
Зборами виборців			
Самовисування			

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) 10 березня Титов був прийнятий на роботу в якості експедитора на час відсутності Соколова, який захворів туберкульозом і знаходився на стаціонарному лікуванні. 10 червня Титов був звільнений з формулюванням у наказі «звільнити у зв'язку з закінченням строку договору». Через 3 дні Титов знову був прийнятий на цю ж посаду тому, що Соколов продовжував хворіти. 25 грудня Соколов вернувся на роботу, а Титов у той же день був звільнений з формулюванням «звільнити у зв'язку з поверненням постійного працівника».

Титов вимагав виплатити йому вихідну допомогу та компенсацію за невикористану відпустку за 10 місяців, що він працював.

Чи було звільнення Титова правомірним і чи правомірні його вимоги?

б) Смолова пред'явила до колишнього чоловіка, шлюб з яким було розірвано 4 роки тому, позов про повернення піаніно. Суд в позові відказав у зв'язку з пропуском строку позовної давності. Смолова звернулась з касаційною скаргою, в якій вказала, що в момент розірвання шлюбу судом не був передбачений строк позовної давності по їх справі.

Як вирішити справу? Що таке позовна давність та який порядок її застосування?

в) Громадянин Іваненко придбав у власність моторний човен з метою вилову риби. Під час поведі представники місцевої влади реkvізували у Іваненка човен для порятунку людей, худоби та майна. Згодом човен було повернуто власнику. Іваненко звернувся з позовом до суду про незаконні дії місцевої влади і про відшкодування йому за використання його майна у громадських справах.

Що таке реkvізиція? Як співвідноситься це поняття з принципом непорушності права власності? Яке рішення повинен прийняти суд?

5. Дати відповідь на тести:

А. З наведеного переліку оберіть види адміністративних стягнень:

- а) штраф;
- б) позбавлення волі;
- в) попередження;
- г) догана;
- д) позбавлення права керування автомобілем;
- е) конфіскація майна, що є власністю правопорушника.

Б. Оберіть правильну відповідь і закінчить фразу: Державний бюджет України затверджується щорічно на період з “...” січня по “...” грудня ... року:

- а) Верховною Радою України;
- б) Президентом України;

- в) Кабінетом Міністрів України;
- г) Конституційним судом України.

Література
4, 6, 8, 20, 24, 25, 26, 29, 30.

Варіант №6

1. Розкрити поняття громадянства. В чому полягає значення цього правового інституту? Якими нормативно-правовими актами врегульовано громадянство України?

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:
адміністративний арешт, власність, державна мова, замах на злочин, юридичний обов'язок.

3. Заповнити таблицю

Референдум	Питання, що не можуть бути винесені на референдум	Питання, що можуть бути винесені на референдум	Питання, які вирішуються виключно референдумом
Всеукраїнський референдум			
Місцевий референдум			

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) У зв'язку з відсутністю сировини директор організації оголосив робітникам цеху, що їм надається відпустка без збереження заробітної платні строком на 20 днів. Більшість робітників заперечували проти такої відпустки. Чотири робітники погодились піти у відпустку, але за умови виплати за цей період середньої заробітної платні.

Чи правильні дії директора? Які підстави і порядок надання відпусток без збереження заробітної плати?

б) Сергієв звернувся до суду з позовом до своєї колишньої дружини про поділ спільно нажитого майна, в тому числі меблевого гарнітуру, який оцінюється в 4 тисячі гривень. Колишня дружина проти поділу гарнітура заперечувала, пояснивши, що він був подарований їй батьками особисто. Цей факт був підтверджений показами свідків.

Сергієв настоював на поділі гарнітуру, вважаючи, що покази свідків не можуть замінити письмової форми укладення угоди.

Як в суді буде вирішена справа?

Яке майно подружжя складає особисту приватну власність, а яке знаходиться у спільній власності. Як встановлюються частки в сумісній власності подружжя при розлученні та розподілу майна?

в) В постанові голови районної адміністрації було записано, що її керівники повинні здійснювати загальне та безпосереднє керівництво діяльністю таких

організацій: відділу освіти, охорони здоров'я, внутрішніх справ, комісії у справах неповнолітніх, віськомату, суду, прокуратури, а також виконкому місцевої ради.

Які порушення законодавства були в цієї постанові. До яких гілок влади слід віднести названі органи, та кому вони підпорядковуються?

5. Дати відповідь на тести.

А. До пропонованих документів та подій державотворення України підберіть відповідні дати прийняття:

- а) Акт проголошення державної незалежності України;
- б) Декларація про державний суверенітет України;
- в) Референдум про підтвердження Акту проголошення державної незалежності України;
- г) прийняття Конституції України:
  - 1. 16 липня 1990 рік;
  - 2. 3 серпня 1990 рік;
  - 3. 24 серпня 1991 року;
  - 4. 1 грудня 1991 року;
  - 5. 28 червня 1996 року.

Б. Закінчити фразу: "Єдиним джерелом державної влади в Україні є..."

- а) президент України;
- б) Верховна Рада України;
- в) народ України;
- г) політичні партії України;
- д) Кабінет Міністрів України.

Література.

4, 6, 7, 8, 18, 20, 24, 25, 26.

Варіант №7

1. Визначити зміст понять державного, народного та національного суверенітету відповідно Декларації про державний суверенітет України.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

акти органів державної влади, право володіння, державна символіка, заповіт, юридичний факт.

3. Заповнити таблицю.

Особливості адміністративних правовідносин	Суб'єкти адміністративних правовідносин	Об'єкти адміністративних правовідносин	Зміст адміністративних правовідносин

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Тракторист ремонтно-будівельного управління (РБУ) Белов по закінченні робочої зміни самовільно використав закріплений за ним трактор з причепом для перевезення вантажів громадян. В результаті аварії, що виникла з його вини, трактор було пошкоджено, його ремонт коштував РБУ 1.5 тис. Грн., а та-

кож були заподіяні збитки у вигляді недодержаних прибутків, оскільки трактор не використовувався за призначенням протягом десяти днів.

Чи є підстави для притягнення І. Белова до матеріальної відповідальності за шкоду, заподіяну РБУ в даній ситуації? Якщо є, то в якому розмірі і в якому порядку буде відшкодована шкода?

б) Мешканка м. Донецька Ольховська придбала у фірмовому магазині електроплиту відомої торгівельної марки “Гореньє” з гарантійним строком 1 рік. Через 2 місяці перестав працювати таймер, а через 3 місяці – духовка.

Охарактеризуйте правовідносини, що склалися між Ольховською і магазином. Дайте правову консультацію Ольховській які права вона має і яким чином вона може їх захистити.

в) У родині відзначалося свято. Мати поклала дитину спати у ліжко між верхнім одягом запрошених та диванними подушками. Свято тривало до пізньої ночі, а потім стомлені батьки лягли спати. Вранці, стривожені довгим мовчанням дитини, батьки підійшли до ліжка. Дитина була мертвою. Експертиза встановила, що дитина задихнулася, опинившись під одягом гостей.

Чи було вчинено злочин? Який? Чи є обтяжуючі або пом'якшуючі обставини?

5. Дати відповідь на тести.

А. Оберіть з наведення найбільш точне визначення виборчої системи яка використовується при виборах народних депутатів України:

- а) пропорційна;
- б) мажоритарна одномандатна;
- в) мажоритарна багато мандатна;
- г) мішана (пропорційно-мажоритарна).

Б. Визначте, на підставі яких із зазначених подій виникають, змінюються або припиняються цивільно-правові правовідносини:

- а) реєстрація відкриття;
- б) придбання телевізора у магазині;
- в) виключення із інституту;
- г) смерть людини;
- д) прийняття на роботу за трудовим договором;
- е) скоєння дорожньо-транспортної пригоди із пошкодженням автомобілів.

Література.

1, 4, 6, 7, 8, 10, 20, 24, 25, 26.

Варіант №8

1. Визначити законодавчі акти, що регулюють міжнаціональні відносини в Україні, як вони визначають принципи національної політики Української держави?

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

акти цивільного стану, галузь права, державний суверенітет, заробітна плата, недійсність шлюбу.

3. Заповнити таблицю:

Функціональне	Джерела форму-	Компетенція	Правовий статус

призначення Конституційного Суду України	вання складу Конституційного Суду України	Конституційного Суду	судій Конституційного Суду України

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Після сварки, що виникла з одним із співробітників інституту, Склярів звернувся до адміністрації з проханням звільнити його від займаної посади за власним бажанням. В той самий день був виданий наказ про звільнення Скляріва згідно поданої заяви. Наступного дня Склярів почав вимагати свою заяву назад. Але йому запропонували забрати трудову книжку та отримати гроші за розрахунком.

Який порядок розірвання безстрокового трудового договору за ініціативою працівника? Чи правомірні дії адміністрації інституту у даному випадку?

б) Гурт мисливців і риболовів-любителів мають намір о'бєднатися і створити колектив для спільного рішення своїх інтересів. Вони збираються придбати для своїх потреб будинок на березі озера моторний катер та інше майно.

Який вид юридичної особи може створити такий колектив? Визначте порядок створення такого виду юридичної особи?

в) Студент Серов Н. у вересні та грудні здавав кров у районному пункті збору крові. Щоб поїхати додому на сімейне свято, 5 травня знову здав кров, а 15, 16, 17 травня був відсутній на заняттях. В деканаті йому запропонували написати пояснення з приводу відсутності на заняттях. Серов пояснив, що пропуски занять в нього були з поважних причин, бо він є донором, а також на цій підставі вимагає підвищити йому стипендію.

Чи правомірні пояснення і вимоги Серова? Які пільги передбачені законодавством для донорів? Якими правовими документами регулюються ці питання?

5. Дати відповідь на тести.

А. Визначити, до яких галузей права належать наведені норми:

а) працівник повинен особисто виконувати доручену йому роботу;
 б) за вбивство, скоєне у стані необхідної оборони, особа не підлягає відповідальності;

в) штраф за правопорушення може накладати суд або уповноваженні на це особи та органи;

г) угоди можуть мати усну, письмову та нотаріальну письмову форму;

д) єдиним джерелом влади в Україні є народ;

є) подружжя мають рівні права та обов'язки виховувати дітей.

Б. В яких випадках Кабінет Міністрів України складає свої повноваження:

а) у разі обрання нового складу Верховної ради;

б) при обранні нового Президента України;

в) у разі відставки Прем'єр-міністра;

г) у разі прийняття Верховною Радою резолюції про недовіру Кабміну.

Література

4, 6, 7, 8, 20, 24, 25, 26, 28, 32.

Варіант №9

1. Як у Конституції України закріплено народний суверенітет? Які форми народовладдя ви знаєте? Якими законами регулюється здійснення народом його владних функцій?

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів: аліменти, гарантії прав і свобод людини і громадянина, злочин, трудова книжка, цивільне право.

3. Систематизуйте принципи судочинства в Україні відповідно критеріїв, вказаних у таблиці:

№ п/п	Критерії Систематизації	Назва принципу	Зміст принципу
1	Принципи відношення сторін що беруть участь в судовому процесі		
2	Принципи процедури судового розгляду		
3	Принципи винесення і виконання судових рішень		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, дати обґрунтовані відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) За дві з половиною години до закінчення робочого дня електрики Галкін і Винокур залишили роботу і пішли до магазину. Там вони купили пляшку горілки і випили її. Після цього Галкін пішов до дому, а Винокур повернувся на об'єкт, щоб закінчити почату роботу. Там його зустрів начальник дільниці, було проведено медичне засвідчення про появу на виробництві у нетрезвому стані, з'ясовані всі обставини пияцтва.

Через три дні після подачі письмових пояснень Галкін і Винокур були звільнені згідно п.4 ст. 40 КЗпП України.

Чи законним було звільнення робітників?

Чи можливі за цих обставин інші заходи дисциплінарного стягнення?

б) 14-річний учень ПТУ Дубов, підійшовши до хлібного магазину, побачив біля нього автомобіль, з якого водій заносив до магазину лотки з хлібом. Скориставшись з того, що біля автомобіля нікого не було, а в замку запалення знаходились ключі, Дубов сів в автомобіль, запустив двигун і поїхав по вулиці. Назустріч йому їхала автомашина Волга. Не впоравшись з керуванням, Дубов ударив в ліве крило автомобіля Волга і втік з місця дорожньої пригоди.

Через годину його було затримано співробітниками міліції.

Власник автомобіля Волга подав позов до суду, у якому прохав суд винести рішення про відшкодування йому понесених витрат на ремонт автомобіля з провини Дубова.

Визначити вид правовідносин, що виникли.

Хто повинен відшкодувати заподіяну шкоду?

Визначте які правовідносини виникли між Дубовим і водієм, чий автомобіль він використовував, та хазяїном “Волги”?

Які правопорушення були скоєні, хто повинен відкоштувати заподіяну шкоду?

в) Масляев, інженер-геолог, одержав серйозну травму, зірвався зі скелі під час роботи експедиції. В польовому таборі, перебуваючи у тяжкому стані він продиктував і підписав заповіт, в якому єдиним спадкоємцем назвав свого сина. Інші спадкоємці заперечували законність заповіту по тим мотивам, що заповіт був посвідчений керівником експедиції тільки після смерті спадкодавця і тому, що Масляев в момент усного вираження волі міг не усвідомлювати свої дії.

Як необхідно вирішити справу?

Хто має право посвідчувати заповіт і в якому порядку?

5. Дати відповідь на тести

А. Вкажіть до якої з гілок влади належать названі органи:

- а) Верховна Рада України;
- б) Конституційний суд України;
- в) Президент України;
- г) Кабінет Міністрів України;
- д) Макіївська міськадміністрація;
- е) Міністерство економіки України;
- ж) Ясинуватська районна рада депутатів;

Б. Визначте, які із зазначених характеристик стосуються цивільної правоздатності, а які дієздатності особи:

- а) настає з моменту народження;
- б) полягає у можливості громадянина своїми діями набувати цивільних прав та створювати цивільні обов'язки;
- в) полягає у можливості мати своє майно, мати авторське право;
- г) може бути обмежене у разі споживання спиртних напоїв;
- д) у повному обсязі стає з вісімнадцяти років.

Література

4,6,8,12,20,24,25,26,32

Варіант №10

1. Якими законами регулюється в Україні питання про мови, викладіть загальні положення законодавства України про мови.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

амністія, генеральний прокурор України, кодекс, щорічна оплачувана відпустка.

3. Заповнити таблицю:

Порядок призна- чення(обрання) на поса-	Особливості пра- вового статусу судді	Випадки звіль- нення професійного су-

ду професійного судді України	України	дді України з посади

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Системний адміністратор банку „Альфа”, Остроумов був звільнений з роботи згідно п. 3 ст. 40 КЗпП України за систематичне порушення трудової дисципліни, оскільки протягом року на нього накладено три дисциплінарних стягнення.

При розгляді його позову про відновлення на роботі в суді виявилось, що ніяких пояснень до накладення стягнень адміністрація від нього не вимагала. Крім того, за третій проступок адміністрація оголосила йому сувору догану і видала наказ про звільнення.

Чи підлягає Остроумов відновленню на роботі?

Який порядок звільнення працівників за п.3 ст. 40 КЗпП? Що вважається систематичним порушенням трудової дисципліни?

б) В наслідок тяжкої хвороби 21.07.2006р. померла Іванова Я.Г., яка була власницею приватного будинку та земельної ділянки. Єдиною спадкоємницею першої черги є її дочка Сидорова С., яка мешкає в іншому місті. За життя Іванова Я.Г. здавала в оренду дом і земельну ділянку, а сама мешкала з своїм чоловіком в його квартирі. Шлюб між ними зареєстровано не було. Орендатори на вимогу Сидорової С. відмовився звільнити помешкання, вважаючи, що майно повинно перейти до них у власність, бо за 5 років оренди вони вже сплатили більше, ніж коштує це майно.

Визначити вид правовідношення, хто має право на спадкування будинку і земельної ділянки? Які права у даному випадку мають орендарі?

в) Голова обласної держадміністрації видав постанову про звільнення з посади начальника обласного управління внутрішніх справ і призначенні на цю посаду іншої особи. Та звільнений начальник УВС не погодився з постановою, вважаючи, що його на посаду призначав Міністр внутрішніх справ і тому він буде виконувати свої обов'язки доки не буде виданий наказ Міністром.

Чи правомірні дії голови держадміністрації і начальника УВС. Як може бути вирішена справа?

5. Дати відповідь на тести:

А. Закінчити речення:

а) Матеріальною та фінансовою основою місцевого самоврядування є ...

б) Територіальні громади села, селища, міста, області та районні ради затверджують ...

в) Голови сільських, селищних, міських рад обираються ...

г) Місцевими органами виконавчої влади є ...

Б. Вкажіть, у яких із зізначених випадків застосовується норми трудового права:

а) Токар працює на державному машинобудівному заводі.

б) Водій працює у приватній фірмі.

- в) Майстер з ремонту телевізорів працює самостійно за індивідуальною ліцензією.
- г) Кравець працює в майстерні пошиття одягу, що її орендує колектив майстерні.
- д) Викладач працює за контрактом у приватному інституті.

Література.

4, 6, 7, 8, 20, 24, 25, 26, 28, 30.

Варіант № 11.

1. Які існують різновиди виборчої системи? Проаналізуйте переваги та недоліки різних типів виборчої системи.
2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:
апарат держави, глава уряду, злочинна дія і бездіяльність, опіка, прогул.
3. Заповнити таблицю:

	Правоохоронні органи України	Основні завдання	Повноваження
1	Прокуратура		
2	Міліція		
3	Служба безпеки України		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Наприкінці навчального року у зв'язку із скороченням набору учнів і зменшенням навчального навантаження було звільнено викладачку історії технікуму Сидоренко А. С. За п. 1 ст. 40 КЗпП України)скорочення штату співробітників. Та дізнавшись, що з вересня нового навчального року в технікум було прийнято нового викладача історії, Сидоренко А. С. Звернулася з позовом до районного суду про незаконне звільнення.

Чи підлягає задоволенню позов Сидоренко А. С.? Який порядок відшкодування працівникам шкоди, заподіяної незаконним звільненням?

б) У січні 1989 року Кіровське районне споживче товариство заявило позов до Моськіна на про стягнення 431 гривні. Позивач зазначав, що Моськін є сином померлого Ковалю, який придбав у кредит у магазині районного споживчого товариства товарів на суму 1500 гривень, з яких 431 гривня залишилась не сплаченою. Після смерті батька органи страхування виплатили Моськіну страхову винагороду, тому останній зобов'язаний нести відповідальність за боргами спадкодавця як особа, що прийняла спадщину. Визначте вид правовідносин.

Чи буде позов задоволено?

в) Дві посадові особи з апарату голови держадміністрації області організували спільно з іншими 3 особами мале підприємство з оформлення приватизації дачних земельних ділянок громадян. Визначте вид правовідносин.

Чи можна вважати дії цих осіб відповідними законодавству?

5. Дати відповідь на тести.

А. Яке з наведених визначень точніше відповідає чинному законодавству:

а) Крим – це автономна республіка у складі України, статус якої визначається Конституцією та законами України.

б) Крим – це автономне утворення, статус якого збігається зі статусом областей України.

в) Крим – це автономна республіка, що має право самостійно визначати свій статус.

Б. Які органи компетентні розглядати індивідуальні трудові спори?

а) Профспілковий комітет.

б) Комісія з трудових спорів.

в) Районний, міський суд.

г) Третейський суд.

д) Конституційний суд України.

Література:

4, 6, 7, 8, 20, 22, 24, 26, 32.

Варіант № 12

1. Порівняти функції, порядок формування та інші особливості діяльності Конституційного Суду та судів загальної юрисдикції.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

апеляція, глава держави, зворотна сила закону, надурочні роботи, сімейне право.

3. Заповнити таблицю: “Права і обов’язки громадян у галузі екології”

Екологічні права громадян	Обов’язки громадян у галузі екології

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Наказом директора виробництва зварнику V розряду в червні був знижений кваліфікаційний розряд до III строком на три місяці за систематичний брак в роботі. Приводом для видання такого наказу стала доповідна записка начальника відділення зварювальних робіт. Вважаючи наказ незаконним, робітник звернувся до комісії з трудових спорів (КТС).

Дайте правову оцінку наказу. Яке рішення повинна прийняти КТС?

б) Після смерті Сбежнева залишилося спадкоємство: різні речі домашнього вжитку на суму 500 гривень.

Постійно мешкаючи в іншому місці, син спадкодавця через 2 тижня надіслав до нотаріальної контори заяву про прийняття ним спадщини.

Осипова – непрацездатна утриманка померлого, мешкала сумісно з ним 6 років і продовжувала проживати в його кімнаті, заяви в нотаріальну контору не подавала. Через рік син Сбежнева приїхав і став вимагати, щоб усе спадкове майно було передано йому, як спадкоємцю за законом, що прийняв спадщину. Осипова відмовилась віддати йому речі, оскільки хоч він і заявив про прийняття спадщини, але на протязі 6 місяців не вимагав своєї частки. Осипова вважає себе по-

вноправною спадкоємицею. Сторони звернулися до суду. Яке рішення повинен прийняти суд?

в) Сім'я визнаного померлим рішенням суду воїна-миротворця користувалася відповідними пільгами протягом 7 місяців. У квітні 2005 році він несподівано повернувся пояснивши, що знаходився у полоні. У зв'язку з цим, орган, що надав пільги, став вимагати повернення отриманих коштів. Дружина воїна-миротворця звернулася до юриста за консультацією. Яку консультацію повинен надати жінці юрист?

5. Дати відповіді на тести.

А) Які з названих органів входять до системи місцевого самоврядування:

- а) сільська рада;
- б) міський голова;
- в) виконавчий комітет міської ради;
- г) обласна держадміністрація;
- д) вуличний, будинковий комітет.

Б) Визначити, у яких випадках зазначені працівники мають право на скорочений, а я яких на неповний робочий день:

- а) токаря, що доглядає за хворим батьком;
- б) 16-ти річний слюсар;
- в) ткаля, що має малолітню дитину;
- г) шахтар, що працює у лаві;
- д) слюсар, що суміщає роботу із навчанням у інституті.

Література

4, 6, 7, 8, 20, 22, 24, 26, 31, 32

Варіант № 13

1. Порівняти завдання та функції різних правоохоронних органів та висловити свою думку щодо доцільності існування та ефективності цих органів.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

апеляційний суд, громадська організація, імпичмент, матеріальна відповідальність, реєстрація шлюбу.

3. Заповнити таблицю:

Класифікація прав і свобод людини і громадянина		
Громадянські (особисті) права і свободи	Політичні права і свободи	Соціально-економічні і культурні права і свободи

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) До районного відділення банку «Аваль» із заявою про прийняття на вільну посаду системного адміністратора звернулися: програміст, що має стаж роботи в комп'ютерному клубі 5 років, випускник ВНЗ, що має відповідну кваліфікацію, колишній військовий інженер, звільнений з армії за станом здоров'я.

Який порядок прийняття на роботу? Які документи повинні надати названі особи? Чи має хто з них переваги для зайняття посади?

б) Громадянин Петренко знайшов у трамваї паспорт громадянина Сидорова у пошкодженому стані. Згодом він прочитав у місцевій газеті об'яву про загублення паспорта та про винагороду особі, що знайде його. Петренко повернув паспорт Сидорову, але останній відмовився виплатити обіцяну винагороду, тому що паспорт був пошкоджений.

Про який вид правовідносин йдеться? Яким нормативним актом регулюються такі правовідносини? Вирішіть справу відповідно існуючого законодавства.

в) Літнє подружжя Павлових взяло під опіку дитину з дитячого будинку. Через рік Павлови звернулися до соціального органу про надання дитині пільг, встановлених законодавством для дітей-сиріт, але отримали відмову. Робітник соціального відділу пояснив, передача дитину в сім'ю на виховання прирівнюється до всиновлення і не є підставою для надання пільг.

Чи правомірна відмова? Що Ви порадите Павловим?

5. Дати відповіді на тести:

А) Особа, яка схилила інших учасників до вчинення злочину:

- а) посібник;
- б) підмовник;
- в) організатор;
- г) виконавець.

Б) Для яких категорій працівників не допускається встановлення випробування при прийнятті на роботу:

- а) працівники, які раніше працювали на цій роботі;
- б) неповнолітні працівники;
- в) випускники професійно-технічних училищ та ВНЗ;
- г) звільнені у запас з лав збройних сил;
- д) працівники, що поєднують працю з навчанням у ВНЗ.

Література

4, 6, 7, 8, 11, 20, 24, 25, 29, 30

Варіант № 14

1. Проаналізувати доцільність створення в Україні “вертикалі” виконавчої влади. Порівняти завдання, функції та структуру органів в державної виконавчої влади та виконавчих органів місцевого самоврядування.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

арешт, громадянин, Кабінет Міністрів України, оренда, позбавлення батьківських прав.

3. Заповнити таблицю:

Суб'єкти цивільних правовідносин	Об'єкти цивільних правовідносин	Зміст цивільних правовідносин

4. Дайте правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Суд визнав недійсною угоду купівлі – продажу автомобіля між Саратовим і Селезньовим. Це рішення обґрунтовувалось на тому, що сторони при оформленні угоди не мали на увазі, що угода є дійсною.

мленні договору в комісійному магазині, користуючись сприянням оцінщика Майсурадзе, свідомо занижили в документах покупну ціну на 2 тисячі гривень у цілях зменшення комісійного збору, а передали ці гроші із рук в руки.

Які умови дійсності угод були порушені?

Чи обґрунтоване рішення суду? Які правові наслідки угоди, укладені між Саратовим і Селезньовим?

б) Менеджер приватної компанії Чернявський двічі запізнився на роботу протягом одного тижня, за що отримав зауваження. Через 2 тижні він пішов з роботи за 1,5 години до закінчення робочого часу. Наступного дня від нього керівник відділу потребував письмове пояснення його поведінки, а через 1,5 місяці на підприємстві було видано наказ про винесення догани Чернявському і звільнення з роботи за систематичне порушення трудової дисципліни. Який порядок винесення догани? Чи правомірні були дії адміністрації підприємства?

в) Громадянка Фуфайкіна неодноразово бачила як до її сусідки приходили клієнти для пошиття одягу. Вона поцікавилася який податок сплачує майстриня. Сусідка їй відповіла, що якщо вона буде сплачувати податки, то їй не вистачить на життя зароблених грошей. Фуфайкіна зателефонувала до податкової адміністрації і повідомила про ухилення від сплати податків і запитала чи отримає вона винагороду за повідомлення. Визначте про які види правових відносин йдеться у наведеній ситуації.

Дайте відповідь Фуфайкіній.

5. Дайте відповідь на тести :

А. Яка встановлена максимальна тижнева тривалість робочого часу?

- а) 36 годин
- б) 40 годин
- в) 41 година
- г) 48 годин

Б. Які з наведених покарань належать до основних кримінальних покарань, а які є додатковими?

- а) позбавлення волі на визначений строк
- б) заслання
- в) штраф
- г) конфіскація майна
- д) обмеження волі
- є) виправні роботи
- ж) позбавлення воїнського звання

Література

4, 6, 7, 8, 13, 20, 22, 24, 29, 30, 31, 32

Варіант № 15

1. Проаналізувати визначення понять “людина”, “особа”, “громадянин” та порівняти їх.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

Верховна Рада України, громадянство України, охорона праці, припинення шлюбу, презумпція невинності.

3. Скласти таблицю:

	Ознаки державного суверенітету	Зміст ознак державного суверенітету
1.	Верховенство влади	
2.	Самостійність влади	
3.	Повнота влади	
4.	Неподільність влади	

4. Дайте правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) При прийомі на роботу на посаду молодшого спеціаліста випускника фізико-металургійного факультету ДонНТУ адміністрація ВАТ “Промінь” видала наказ такого змісту “Прийняти Іванова Л.Н. на посаду молодшого спеціаліста відділу технічного контролю ВАТ “Промінь” з 15.08.07 з оплатою праці відповідно посадового розкладу. Встановити для Іванова Л.Н. випробувальний строк з 15.08.07 до 15.11.07 року з оплатою праці 50 % від посадового окладу”.

Дайте правову оцінку такому наказу. Який порядок встановлення та проходження випробувального строку при прийомі на роботу за трудовим договором?

б) Інспектор ДАІ зупинив водія “Вольво”, запропонувавши показати документи та пройти тест на сп’яніння. Тест показав, що кількість алкоголю значно перевищує дозволений рівень. Інспектор повідомив водія, що згідно закону він зобов’язаний відсторонити його від керування автомобілем. На що водій відмовився виконати вимогу інспектора у грубій формі, нецензурно висловлюючись. У зв’язку з цим інспектору довелося застосувати силу та затримати водія і доставити його до районного відділку міліції.

Про яке правовідношення йдеться у даній ситуації? Які правові наслідки обставин що склалися?

в) Лях звернулась до суду з позовом, в якому просила визначити її дочку спадкоємицею першої черги, пояснивши, що 12 вересня 2006 року загинули її дочки, батько, дід, і прадід і була відкрита спадщина на житловий будинок та інше майно, власником якого був прадід. Позивачка, затверджувала, що її дочка є спадкоємицею першої черги, а посвідчення про право на спадщину було видано відповідачем, які є братом і сестрою спадкодавця, тобто спадкоємцями другої черги.

Яке рішення винесе суд?

5. Дайте відповідь на тести:

А. Які види стягнень за порушення трудової дисципліни передбачені Трудовим законодавством?

- а) попередження
- б) догана
- в) сувора догана
- г) зменшення розміру премії
- д) перенесення відпуску на зимовий час
- є) звільнення

Б. Як називаються сторони договору майнового найму?

- а) продавець та покупець
- б) орендар та орендодавець
- в) страхувальник та застрахований
- г) відчужувач та набувач

Література
4,6,7,8,20,24,25,26,29,30,31

Варіант №16

1. Розкрийте поняття „правовий статус особи” і „правовий статус громадянина” та Порівняйте їх.

2. Розглумачити зміст наступних понять і термінів:

Верховний Суд України, громадянське суспільство, колективний договір, об` активне право, позовна давність.

3. Заповнити таблицю:

№ п/п	Умови побудови правової держави в Україні	Зміст
1	В законодавстві України	
2	В галузі економічних відносин	
3	В галузі державної влади	
4	В правоохоронній діяльності	
5	В галузі розвитку культури	

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Токарю 5 розряду внаслідок каліцтва з вини роботодавця встановлена втрата професійної працездатності в розмірі 30 відсотків. Його середньомісячна заробітна плата до каліцтва складала 1150 гривень, інвалідність не була встановлена. В наслідок нещасного випадку, у нього залишилось спотворене обличчя.

Чи має право робітник на відшкодування завданої йому шкоди? Який порядок відшкодування шкоди заподіяної здоров`ю працівника і в якому розмірі? Чи має право працівник на стягнення моральної шкоди?

б) Богданов у заповіті на свого неповнолітнього сина вказав, що син зможе успадкувати його автомобіль лише за умови вступу до вузу одразу після закінчення школи. В іншому випадку автомобіль буде успадкований його дружиною. Крім цього, своїм спадкоємцям він заповів, щоб вони передали його бібліотеку спеціальної літератури в фонд кафедри, де він працював. Черговий лікар посвідчив заповіт і направив його в нотаріальну контору.

Зробіть мотивований висновок за змістом заповіту і порядком його оформлення.

в) Шістнадцятирічний Петренко на гроші, які він заробив від продажу газет та миття автомобілів, придбав: магнітофон, кросівки, 15-томник детективів. Окрім цього, він регулярно витрачав гроші на покупку сигарет, жувальної гумки та гру на розважальних автоматах. Через деякий час він продав магнітофон і купив цінні папери. Його батько, вважаючи, що ці угоди син не міг укласти без його згоди, подав позов до суду про визнання всіх угод недійсними.

Визначте рівень громадянської правоздатності та дієздатності Петренка.

Яке рішення повинен винести суд?

5. Дайте відповідь на тести.

А. Продовжити перелік: заборонено залучати до роботи у нічний час:

а) осіб, молодше 18 років,

б) ...

в) ...

Б. Види матеріальної відповідальності працівників за шкоду, заподіяну власнику підприємства, установи:

а) часткова

б) обмежена

в) повна

г) підвищена

д) штраф

Література

4, 6, 8, 12, 20, 21, 25, 26, 27, 30

Варіант №17

1. Розкрити сутність принципів охорони навколишнього природного середовища.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

вето, дисциплінарна відповідальність, недоторканність особи, поділ влади, черговість спадкування.

3. Заповнити таблицю на підставі I Розділу Конституції України „Загальні положення”. Розкрити зміст положень:

Україна є суверенною незалежною державою	Україна є демократичною державою	Україна є соціальною державою	Україна є правовою державою

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) У проектному інституті працювали інженером О. Загоруйко та проєктувальником Н.Соловейко. 10 вересня 2007 р. вони подали заяви про звільнення за власним бажанням. О. Загоруйко звільняється у зв'язку з переведенням її чоловіка – офіцера до нового місця служби, тому вона просить звільнити її з 15 вересня. Н.Соловейко просить її звільнити з 12 вересня, бо така умова поставлена перед

нею на новому місці роботи. Не зважаючи на причини звільнення, адміністрація видала наказ про звільнення їх з роботи 24 вересня 2007 р.

Чи права адміністрація? Який порядок звільнення працівників за власним бажанням?

б) Відчуваючи легке недомагання Катівська звернулася до місцевої поліклініки, де було проведено глибоке обстеження стану її здоров'я і було виявлено тяжку хворобу – СНІД, відомості про яку у подальшому могли зашкодити жінці реалізуватися як особистості. Катівська звернулася до лікаря з проханням не записувати діагноз до амбулаторної карти і не повідомляти про стан її здоров'я за місцем роботи.

Дайте аналіз вказаних правовідносин. Які права і обов'язки сторін у наведеній ситуації.

в) 28 лютого 2006р. В. Горобець був травмований на шахті – перелом правої малої берцової кістки. Після лікування він зробив виписку з лікарняної картки, але акт про травмування на шахті не отримав.

Який порядок обліку травмування робітників на виробництві? правові наслідки описаних вище дій? Які є гарантії робітникам у випадку травмування на виробництві?

5. Дайте відповідь на тести.

А. Продовжити перелік:

Підставами для розірвання трудового договору можуть бути:

- а) згода сторін
- б) призов робітника до збройних сил
- в)
- г)
- д)
- е)
- ж)
- з)

Б. Хто не може бути суб'єктом злочину?

- а) фізична особа
- б) юридична особа
- в) іноземець
- г) неповнолітній громадянин
- д) спеціальна особа
- ж) неосудна особа

Література

4,5, 6, 8, 11, 20, 24, 25, 26

Варіант №18

1. Скласти перелік міжнародно-правових документів в галузі захисту прав людини та довести відповідність ним положень Конституції України.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

вибори, дисциплінарний проступок, конституційне право України, суб'єктивне право, шлюб.

3. Заповнити таблицю “Повноваження Верховної Ради України:

В законодавчій сфері	В галузі зовнішньої політики	В формуванні органів виконавчої влади	В формуванні органів судової влади	В здійсненні парламентського контролю	Усунення Президента України з посади

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) 16-річний лаборант Е. Горюховський влаштувався на роботу в серпні 2007 року. У березні наступного року він звернувся до керівництва підприємства з проханням надати йому 2-тижневу відпустку для поїздки до родичів з батьками, які отримали щорічну відпустку на іншому підприємстві. Йому було відмовлено тому, що він ще не відпрацював строк, який дає право на відпустку, окрім того його нема ким замінити у даний час.

Чи правомірною була відмова у наданні відпустки? Який порядок надання щорічної оплачуваної відпустки і відпусток без збереження заробітної плати?

б) Петренко заявив позов до Чусова про стягнення 2 тисяч гривень, які той взяв у нього у борг і не повернув у зазначений строк.

Петренко просив суд допросити, як свідків, Котова і Дроздова, в наяві яких він давав відповідачу гроші. Чусов, не заперечував факту угоди і пояснив, що гроші він вернув ще до закінчення строка, і, в свою чергу, просив допросити Кирилова, як свідка, в присутності якого він повертав Петренкові гроші.

Визначити вид правовідносин про яку угоду йде мова і який порядок її укладання? Як в суді буде вирішено справу?

в) Наказом директора банку було встановлено що скарги клієнтів, які не потребують розслідування, повинні розглядатися в строк не більш 7-10 днів, а ті, які потребують провести перевірку – 30 днів.

Чи є правомірним наказ директора банку? Який порядок розгляду скарг та інших звернень громадян передбачений законодавством України?

5. Дати відповідь на тести.

А. Вкажіть види злочинів за які кримінальна відповідальність настає з 14 років:

- а) вбивство;
- б) крадіжка;
- в) протизаконні операції з валютою;
- г) умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень;
- д) зґвалтування;
- ж) грабіж;
- з) розбій.

Б. Які форми власності згідно Конституції існують в Україні:

- а) державна;
- б) колективна;
- в) комунальна;
- г) приватна;
- д) особиста.

Варіант №19

1. Пояснити, які риси характеризують Верховну Раду України як парламент держави.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:
виборча система, дисциплінарне стягнення, Конституційний Суд України, цивільна відповідальність, явка з повинною.

3. Заповнити таблицю: “Укладання шлюбу права і обов’язки подружжя”

Умови укладення шлюбу	Перешкоди укладання шлюбу	Порядок укладання шлюбу	Права подружжя	Обов’язки подружжя

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Після закінчення середньої школи І. Сергійко з 1 липня працювала в майстерні секретарем. Через 1,5 місяця у зв’язку зі вступом до інституту вона звільнилася з роботи. Адміністрація відмовилася видати їй трудову книжку, пояснивши, що І. Сергійко працювала нетривалий час і робота для неї носила випадковий і тимчасовий характер.

Чи відповідають дії адміністрації вимогам законодавства? Який порядок оформлення та ведення трудових книжок?

б) Знаходячись у відрядженні, Карманов і Щокін купили разом 8 білетів лото „Мільйон”. За усною згодою в присутності Ветрова вони домовились, що весь виграш ділять порівну. Всі білети залишились у Карманова. Коли під час чергового виграшу на 3 білети випали виграші, в тому числі по одному п’ятиномерному білету він сам поїхав на розигриш, де йому випав суперприз. Дізнавшись про це, Щокін став вимагати і розділу суперпризу; Карманов відповів, що це умовою не передбачалось, і взагалі подібні угоди не передбачені Цивільним кодексом.

Зробіть юридичний аналіз наведеної ситуації. Які правові наслідки укладеної між Кармановим і Щокиним угоди?

в) Родина Сидоренків мешкала в квартирі Леонової на підставі договору найму житла. Орендну плату сплачували щомісячно у повному розмірі. Через 7 місяців Леонова попередила Сидоренків щоб протягом 1 місяця вони знайшли собі інше житло, а її квартиру звільнили тому, що її дорослий син одружується і йому ця квартира потрібна для створення власної родини.

Чи правомірні вимоги власниці квартири? На підставі яких нормативно-правових актів можна владнати ситуацію і яким чином?

5. Дати відповіді на тести:

А. Кого з зазначених працівників заборонено залучати до роботи в нічний час:

- а) вагітних жінок;
- б) всіх жінок;
- в) жінок, що мають дитину у віці до 3 років;
- г) жінок, що мають дитину у віці до 6 років;
- д) пенсіонерів;
- е) осіб у віці до 18 років;
- ж) інвалідів.

Б. Вкажіть обставини, що пом'якшують (А) та потягчують (Б) вину:

- а) дійове каяття;
- б) явка з повинною;
- в) групове скоєння злочину;
- г) повторне скоєння злочину;
- д) скоєння злочину загально небезпечним способом;
- е) скоєння злочину в наслідок тяжких сімейних обставин;
- ж) допомога в розкритті злочину.

Література
4,5,6,8,20,24,25,26,32.

Варіант №20

1. Пояснити яке місце в системі органів державної влади займає Президент України, його повноваження.
2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:
виборче право, дієздатність, контракт, паспорт.
3. Заповнити таблицю співвідношення прав і обов'язків дітей і батьків:

№	Час	Права батьків	Обов'язки ба- тьків	Права дітей	Обов'язки дітей
1	До часу пов- ноліття				
2	Після досяг- нення дітьми повноліття				

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Громадянин Сергеев Е.С. працював викладачем у торгово-економічному інституті. На запрошення керівництва заводу „Електрон” він вирішив перейти на завод керівником наукової групи. Перехід на завод за погодженням з адміністрацією інституту проводився у порядку переведення. Але коли Сергеев Е.С. звільнився з інституту та прийшов до відділу кадрів заводу, йому було відмовлено в прийнятті на роботу, тому що за час оформлення переводу було знайдено більш кваліфікованого спеціаліста.

Як повинен діяти Сергеев Е. С., чи було порушено законодавство? Пояс-
ніть, що таке перевід на іншу роботу та як він здійснюється.

б) Ігнатова звернулася з претензіями до Величко про те, що вона її обма-
нула при обміні житлової квартири. В зимовий період кімната мокріє, а вона
страждає астмою і тому часто хворіє. На претензію Величко відповіла, що Ігнато-
ва неодноразово оглядала квартиру і ніяких претензій не було, а до того ж вона
зробила ремонт, на який затратила чималі кошти.

Розгляньте аргументи сторін. Дайте письмову консультацію Ігнатовій.

в) Підчас судового процесу про розірвання шлюбу між подружжям Кос-
тенків виник спір з приводу визначення місця проживання їх сина віком 5 років.
Дружина Костенка не має постійного місця роботи, мешкає у власній 2-х кімнат-
ній квартирі. Чоловік працює старшим менеджером з продажу у фірмі „Вінтер”,
мешкає разом із своїми батьками в 3-х кімнатній квартирі.

Яке рішення повинен прийняти суд, які обставини будуть мати вирішаль-
не значення?

5. Дати відповідь на тести:

А. Ознаки юридичної особи це:

- а) організаційна єдність;
- б) особисте майно;
- в) можливість від свого імені набувати майнових та особистих немаймо-
вих прав і виконувати обов'язки;

г) бути позивачем та відповідачем в суді;

д) сплата податків.

Б. Ознаками юридичного складу правопорушення є:

а) суб'єкт правопорушення;

б) об'єкт правопорушення;

в) дієдатність правопорушника;

г) суб'єктивна сторона правопорушення;

д) об'єктивна сторона правопорушення;

е) заподіяна шкода.

Література

4, 6, 8, 11, 20, 24, 25, 26, 32.

Варіант №21.

1. Пояснити сутність місцевого самоврядування, які органи складають систему місцевого самоврядування, які нормативно-правові акти складають систему законодавства про місцеве самоврядування в Україні?

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

конституція, виконавча влада, правоздатність, крайня необхідність, опіка.

3. Заповнити таблицю на підставі ст. 13, 41 Конституції України та закону України “Про власність”:

Об'єкти права власності українського народу	Принципи правового статусу суб'єктів права власності	Гарантії права власності	Обмеження права власності

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Після закінчення ВНЗ 23-річний Корнійчук І. працював менеджером в торговельному центрі. Через 7 місяців на підприємстві почалося скорочення працівників. За згодою профспілкового комітету Корнійчука І. було звільнено з роботи на підставі п. 1 ст. 40 КЗпП України (скорочення кількості працівників).

Чи відповідають дії адміністрації вимогам законодавства? Який порядок звільнення працівників за п. 1 ст. 40 КЗпП України? Які передбачені гарантії молоді при отриманні першого робочого місця?

б) 16-тирічний учень професійно-технічного училища Дудченко на зароблені ним гроші під час літніх канікул купив фотоапарат. Батько Дудченко звернувся до суду з позовом до магазину де було придбано фотоапарат про визнання угоди недійсною і пояснив, що він був наміряний витратити ці гроші на придбання сину одягу, про що його попередив.

Чи підлягає позов задоволенню?

в) Громадянка Алмаєва під час прання пошкодила паспорт свого чоловіка. Визначте які правовідносини виникли, чи є підстави для юридичної відповідальності, її вид. Як врегулювати ситуацію, що виникла.

5. Дати відповідь на тести.

А) визначте, у яких випадках угоди будуть визначені не дійсними:

- а) 16-тирічна П. за дорученням батьків придбала магнітофон;
- б) 19-тирічний М. без дозволу батьків подарував куртку товаришеві;
- в) 15-тирічний С. без дозволу батьків поміняв фотоапарат на собаку;
- г) 17-тирічний Г. без дозволу батьків подарував своїй дружині коштовний перстень, що перейшов йому у спадщину;
- д) 14-тирічний Д. коли батьки виїжджали у відрядження, на залишені йому гроші придбав фотоапарат.

Б) визначити для яких галузей права найбільш придатні авторитарний, а для яких диспозитивний метод правового регулювання:

- а) адміністративне;
- б) цивільне;
- в) трудове;
- г) кримінальне;
- д) сімейне;
- е) фінансове.

Література.

4, 5, 6, 7, 8, 13, 20, 24, 25, 26, 32

Варіант №22

1. Назвати важливіші нормативно-правові акти, що регулюють діяльність органів судової влади в Україні. Пояснити зміст принципів судочинства в Україні.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів: випробувальний строк, довіреність, комунальна власність, цивільні правовідносини, патронат.

3. Заповнити таблицю: Порівняння правоздатності і дієздатності.

	Ознаки аналізу	Правоздатність	Дієздатність
1	Зміст		
2	Час виникнення		
3	Види		
4	Можливості обмеження		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Інженер Каменська Г. була звільнена з роботи у зв'язку з ліквідацією підприємства. Через місяць вона звернулася до районного центру зайнятості для реєстрації її як безробітної і пошуку підходящої роботи. Її взяли на облік як тимчасово непрацюючу і запропонували роботу на посаді техника за її спеціальністю. Вона відмовилась, вважаючи що таку роботу не можна назвати підходящою тому, що місце роботи далеко від її місця проживання (2 години в один кінець) і оплата значно нижче попередньої.

Який порядок реєстрації в якості безробітних для звільнених за п. 1 ст. 40 КЗпП України? Яка робота вважається „підходящою”?

б) Після заміжжя 15-річна Ковальова разом із своїм чоловіком виїхала на нове місце проживання. Бажаючи продати $\frac{1}{4}$ одержаного у спадщину житлового будинку і частину земельної ділянки, вона разом із чоловіком дала оголошення в програму „Пріор”. Коли за оголошенням звернулись покупці, батько Ковальової пояснив, що його дочка є неповнолітньою і сама без його згоди не може укласти угоди. Крім цього, він не хоче ділити будь з ким житловий будинок.

Визначте вид правовідносин. Дайте аналіз дій сторін. Як необхідно врегулювати справу? Дайте висновок відносно дій сторін.

в) Мешканці старого 3-поверхового будинку з вулиці Весняної неодноразово (в 2000, 2001, 2003рр.) зверталися в органи місцевого самоврядування (районні і міські) з проханням відремонтувати покрівлю будинку. Місцева влада ніяк не відреагувала на звернення громадян. 27 липня 2004р. покрівля будинку рухнула, що заподіяло великої матеріальної шкоди мешканцям будинку.

Визначити вид та структуру правовідношення. Чи мають право мешканці будинку звернутися з позовом до суду з вимогою відшкодувати заподіяні матеріальні збитки за рахунок органів місцевого самоврядування?

5. Дати відповідь на тести.

А) Вкажіть, до якої з гілок влади належать названі органи:

а) Верховна рада України;

- б) Конституційний суд України;
- в) Президент України;
- г) Кабінет Міністрів України;
- д) Виконком Донецької міської ради народних депутатів.

Б) Визначте форму вини: „особа розуміє суспільно небезпечний характер своїх дій, передбачає шкідливість наслідків, не бажає, але допускає їх наступ”:

- а) пряий намір;
- б) непрямий намір;
- в) самовпевненість;
- г) недбалість.

Література

4, 6, 8, 15, 20, 24, 25, 32

Варіант №23

1. Розкрити сутність і значення принципу організації державної влади на підставі поділу її на законодавчу, виконавчу і судову. Визначити систему вищих органів державної влади України.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

виправні роботи, договір, колективні трудові спори (конфлікти), мажоритарна виборча система, фізична особа.

3. Заповнити таблицю:

Особливості цивільних правовідносин	Джерела цивільного права	Суб'єкти цивільних правовідносин	Об'єкти цивільних правовідносин

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Випускник ВНЗ, економіст за фахом, звернувся до районної служби зайнятості з заявою про його реєстрацію в якості безробітного для підшукування йому підходящої роботи за фахом. Але службовець, що вела прийом, відмовила йому тому, що він є молодим фахівцем і його працевлаштуванням повинен займатися ВНЗ, який видав диплом, або це справа самого випускника.

Чи правомірною була відмова у постановці на облік? Які категорії громадян мають право на отримання статусу безробітного і хто не може отримати цей статус?

б) В родині менеджера компанії “Альфа-приват” Зарудного І. Т. 8 серпня 2005 р. Народилася донька, яку вирішили назвати Тетяною. 15 вересня цього ж року сину Зарудного Петру виповнилось 16 років, а за тиждень померла бабуся Петра.

Дайте характеристику наведених юридичних фактів та правових відносин, що виникли на їх підставі.

в) Подружжя Анісімових, проживши у шлюбі 20 років, вирішили скласти шлюбний договір. За цим договором чоловік, Василь Анісімов зобов'язувався протягом 1 року скласти заповіт, за яким всю свою власність заповідав би дочці Ларисі, а 27-річного сина Андрія від першого шлюбу залишив без спадку. Протя-

гом 4 місяців такий заповіт був складений і належним чином завірений у нотаріуса. Через 8 місяців Василь Анісімов помер.

Син померлого звернувся до суду з вимогою про визнання заповіту недійсним, тому, що він був складений відповідно шлюбного договору, у якому обмежувалась правоздатність В. Анісімова.

Яке рішення повинен прийняти суд?

5. Дати відповідь на тести.

А) Визначте, за які із зазначених дій може наступити юридична відповідальність і її вид:

а) викрадено коштовності з ювелірного магазину;

б) учень не поступився місцем жінці похилого віку в автобусі;

в) громадянин розпалив вогнище у лісі, та залишив його, внаслідок чого виникла лісова пожежа;

г) нетверезий перехожий вчинив на вулиці бійку;

д) лаборант заводу відмовився брати участь у профспілкових зборах;

е) токар спізнився на роботу.

Б) В яких випадках Кабінет Міністрів України складає свої повноваження:

ж) у разі обрання нового складу Верховної Ради;

з) при обранні нового Президента України;

и) у разі відставки Прем'єр-міністра;

к) у разі прийняття Верховною Радою резолюції про недовіру Кабміну.

Література

4, 6, 8, 11, 16, 20, 24, 25, 26, 32

Варіант №24

1. Вказати ознаки правової держави і громадянського суспільства, які проблеми на шляху формування громадянського суспільства і правової держави в Україні.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

вирок, депутат, інститут права, місцеве самоврядування, неповний робочий час.

3. На підставі вивчення Конституції України та Закону України "Про об'єднання громадян" заповнити таблицю:

	Норми законодавчих актів	Політична партія	Суспільна організація
1	Цілі створення та діяльності		
2	Засновники		
3	Можливий територіальний статус		
4	Право на членство		
5	Порядок офіційного визнання (легалізації)		
6	Права об'єднань		
7	Обмеження прав об'єднань		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Студент магістратури ДонНТУ денної форми навчання для прискорення пошуку роботи після закінчення ВНЗ вирішив зареєструватися у районній службі зайнятості за місцем свого мешкання як безробітний для підшукування підходящої роботи, але отримав відмову.

Яких помилок припускався студент? Що таке підходяща робота? Який порядок отримання статусу безробітного?

б) До адміністративної комісії міськвиконкому надійшли матеріали справи про адміністративне правопорушення відносно громадянки Петрухіної, яка без поважних причин не зареєструвала в органах реєстрації актів громадянського стану (РАГС) народжену нею дитину. Які обставини повинна з'ясувати адмінкомісія до розгляду справи і яке рішення вона може прийняти відповідно існуючого законодавства? Яке правопорушення скоєне?

в) Тихий за договором позики 1 вересня 2004 року взяв у Федоренка 5 тисяч гривень. Договором було передбачено, що в разі не повернення боргу в строк Тихий повинен буде сплатити додатково 500 гривень. За виконання зобов'язання Тихим поручився його батько, який зробив відповідний запис на борговій розписці. Оскільки борг своєчасно не був повернений, Федоренко 30 листопада 2005 року звернувся до батька Тихого з вимогою про повернення 5 тисяч 500 гривень та процентів за прострочення виконання грошового зобов'язання із рахунку 3 процента річних.

Чи законні вимоги Федоренко?

5. Дати відповідь на тести:

А. Закінчити речення:

а) Матеріальною та фінансовою основою місцевого самоврядування є...

б) Територіальні громади села, селища, міста, області та районні ради затверджують...

в) Голови сільських, селищних, міських рад обираються...

г) Місцевими органами виконавчої влади є...

Б. Закінчити фразу: "Адміністративний арешт може бути призначений...":

а) начальником райвідділу міліції ;

б) прокурором ;

в) адміністративною комісією виконкому ;

г) районним судом ;

д) товаришким судом.

Література

4, 6, 7, 8, 16, 20, 24, 25, 26, 28, 32

Варіант №25

1. Охарактеризувати державне управління як один з різновидів соціального управління. Форми і методи державного управління.

2. Розтлумачити зміст наступних понять і термінів:

вихідні дні, депутатська недоторканість, майнові відносини, об'єднання громадян, приватна власність.

3. Заповнити таблицю:

	Ознаки аналізу	Адміністративний проступок	Кримінальний злочин

1	Особлива ознака правопорушення		
2	Суб'єкт правопорушення		
3	Об'єкт правопорушення		
4	Види покарань (стягнень)		
5	Органи, що притягають до відповідальності		
6	Органи, що приймають рішення про покарання (стягнення)		

4. Дати правовий аналіз наведених життєвих ситуацій, обґрунтувати відповіді на поставлені запитання з посиланням на нормативно-правові акти:

а) Робітниця звернулася до власника підприємства з проханням встановити для неї скорочений робочий час тому, що вона має дитину-інваліда. До того ж, вона просила знайти можливості виплачувати їй заробітну платню в повному обсязі, як за повний робочий час. Власник відмовив робітницю, пославшись на економічні труднощі та нестачу робітників на підприємстві. Про встановлення якого виду робочого часу просила робітниця? Чи правомірними були дії власника?

б) Житель міста Баку Павличко вирішив придбати у Вовка житловий будинок, розташований в місті Харкові. Нотаріус відмовив у посвідченні договору купівлі-продажу, оскільки Павличко не є громадянином України.

Чи обґрунтований відмова нотаріуса?

Хто може бути суб'єктом права власності в Україні?

в) Громадянина України Петренко А.Г., 1982 р. народження і громадянин України Симонов П.С. 1978 р. народження 28 листопада 2006 р. звернулися із заявою про вступ до шлюбу в міській РАГС. Витрати у зв'язку з підготовкою до весілля домовилися поділити навпіл.

За три дні до весілля Симонов П. С. без всяких пояснень попередив, що він передумав одружуватися. Петренко А. Г. звернулася до суду з позовом про відшкодування їй матеріального та морального збитків.

7600 грн. – організаційні витрати на весілля і 10000 грн. – моральна шкода.

Чи підлягає задоволенню позов Петренко А.Г.?

5. Дати відповідь на тести:

А. Які із названих органів входять до системи місцевого самоврядування:

- а) сільська рада ;
- б) міський голова ;
- в) виконавчий комітет міської ради ;
- г) обласна держадміністрація ;
- д) вуличний, будинковий комітет.

Б. Визначте, які із зазначених характеристик стосуються правоздатності, а які дієздатності особи:

- а) настає з моменту народження ;
- б) полягає у можливості громадянина своїми діями набувати цивільних прав та створювати цивільні обов'язки ;
- в) полягає у можливості мати своє майно, мати авторське право ;

- г) може бути обмежене у разі споживання спиртних напоїв ;
- д) у повному обсязі набуває з вісімнадцяти років.

Література

4, 5, 6, 8, 11, 20, 24, 25, 26, 30, 32.

Рекомендована література Нормативно-правові акти

1. Декларація про державний суверенітет України: прийнята Верховною Радою УРСР 16 липня 1990 р. – К., 9991.-8С.
2. Акт проголошення незалежності України: прийнятий Верховною Радою УРСР 24 серпня 1991//ВВР.-1991.-№38.-Ст.502
3. Закон України “Про правонаступництво України” від 12 вересня 1991//ВВР.-46-Ст.617.
4. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 вересня 1996 р.// Із змінами, що вступили в дію з 1.01.2006 р. - К., 2007 р..
5. Закон України “Про власність” від 7 лютого 1991 р./ВВРУ-1991-№20-ст.249.
6. Цивільний кодекс України. Прийняти 16 січня 2003 р. №435-4-К., 2006.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Від 07.12.1984 р. Станом на 17.05.2007 р. - К., 2007 р.
8. Кодекс законів про працю України. Закон України від 10.12.1971 р. №322-VIII. Станом на 11.05.2007 р. – К., 2007 р.
9. Земельний кодекс України. Закон України від 25 жовтня 2001 р., №2768-III.ПВВРУ. 2002-№5-ст.150.
10. Кримінальний кодекс України. Від 5.04.2001 р. №2341-II. Станом на 31.05.2007 р. – К., 2007.
11. Сімейний кодекс України: Від 10.01.2002 р. №2947-III. Станом на 12.12.2006 р. – К., 2007 р.
12. Закон України “Про охорону праці”. Від 14.10.1992 р. №2695-XII. В редакції Закону №229-IV від 21.11.2002 р.//ВВРУ-2003-№2, ст.10.
13. Закон України. Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997 р. Станом на 27.04.2007 – К., 2007 р.
14. Закон України “Про захист прав споживачів” в редакції Закону №3161-IV від 01.12.2005 р.//ВВРУ-2006-№7, ст.84.
15. Закон України “Про звернення громадян” від 02.10.1996 р.//ВВРУ-1996-№47, ст.256.
16. Закон України “Про зайнятість населення” від 01.03.1991. Із змінами, станом на 19.12.2006 р.//ВВРУ-2007-№78, ст.66.
17. Закон України “Про зайнятість населення” від 01.03.1991. Із змінами, станом на 19.12.2006. II ВВРУ-1997-№2, ст.4.
18. Закон України “Про громадянство України” від 18.01.2007 р.//№2235-III//ВВРУ-2001-№13, ст. 65.
19. Закон України “Про колективні договори і угоди” від 01.07.1993 р.//ВВРУ-1993-№36, ст.361.

Навчальна література

20. Болотіна Н.Б. Трудове право України – К., 2004.
21. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник дня ВНЗ. – Львів, 2001-530С.
22. Адміністративне право України. Підручник. За ред. Ю.П.Битяка.-К., 2007-543С.
23. Основи государства и права Украины. Учебник/под ред. И.Н.Пахомов-4-е изд., Харьков-2003-352С.
24. Правознавство: Підручник/За ред. В.В.Копейчикова, А.И.Колодія-К-2005-752С.
25. Харитонов Е.О. Гражданское право Украины. Учебник-К-2003-776С.
26. Основи правоведения Украины: Уч. пособие /С.В.Кивалов, И.И.Музыченко, А.Ф. Крыжановский-Харьков-2005-384С.
27. Прокопенко В.И. Трудовое право України. Підручник.-Х., 2000-480С.
28. Трудове право України. Практикум./Чанишева Г.І., Болотіна та ін.-К., 1999-288С.
29. Цивільне право України. В 2-х кн. За ред. В.Я.Шевченка-К., 2004.
30. Цивільне право України. В 2-х кн. За ред. В.І.Борисової-К., 2004.
31. Гладун З.С. Адміністративне право України. Акад.. курс. Нач. посібн. Для ВНЗ.-Тернопіль. 2004.
32. Конституційне право України. Підручник для ВНЗ. За ред. Ю.М.Тодики, В.С.Журавського.-К., 2002.